

Pelastustoimi ja varautuminen

Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Sibeliuksenkatu 2
13100 Hämeenlinna

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa olevat huomattavat puutteet

Tausta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (myöhemmin aluehallintovirasto) teki alkuvuonna 2023 osana pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaista arviointitehtävänsä vuosia 2019–2022 koskevan selvityksen, jossa tarkasteltiin ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen toteutumista kiireellisissä pelastustehtävissä niille asetettujen vähimmäistavoitteiden mukaisesti. Selvityksessä nimettiin sellaiset riskiruudut¹ ongelmaruuduiksi, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen riskiruutukohtainen 50 % vähimmäistavoite ei toteutunut yhtenäkkään tarkastelujakson neljänä kalenterivuonna. Tarkasteluun otettiin vain sellaiset ruudut, joissa on ollut vähintään neljä kiireellistä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna². Selvityksessä kävi ilmi, että Kanta-Hämeen hyvinvointialueella oli kaikkiaan viisi (5) ongelmaruutua. Ongelmaruuduista kolme (3) oli I-riskiluokan ruutuja ja kaksi (2) II-riskiluokan ruutua. Selvityksen yhteydessä kävi ilmi, että alueelle on kehittymässä mahdollisesti yksittäisiä uusia ongelmaruutuja.

Aluehallintovirasto teki Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimeen valvontakäynnin 12.10.2023. Valvontakäynnin yhteydessä käsiteltiin havaitut puutteet ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa ja todettiin, että ongelmaruuduiksi nimetyt riskiruudut vaativat toimenpiteitä. Valvontakäynnillä ilmoitettiin, että Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tulee toimittaa aluehallintovirastolle selvitys Hämeenlinnaan rakenteilla olevan Assi-sairaalan vaikutuksista ensimmäisen yksikön toimintavalmiuteen.

---

¹ Suomi on jaettu kokonaisuudessaan ruudukkoon, jossa jokainen 1 km x 1 km kokoinen alue muodostaa riskiruudun. Jokaiselle riskiruudulle määritellään riskiluokka (I-IV), joka määräytyy riskiruudussa olevan asukasluvun, kerrosalan ja siinä tapahtuneiden onnettomuuksien perusteella (Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, SM:n julkaisu 21/2012).

² Ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden tarkastelussa on käytetty neljän tehtävän vähimmäismäärää, koska pelastustoiminnan järjestämisen tehokkuudesta ei tule tehdä johtopäätöksiä yksittäisen onnettomuuden toimintavalmiusajan toteutumisen perusteella (Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, SM:n julkaisu 21/2012).

Selvitysvelvollisuutta täydennettiin 7.12.2023 lähetetyllä sähköpostilla, jossa edellytettiin selvitettävän myös Riihimäen paloasemahanketta ja HALI-liikennevalojen ohjausjärjestelmää koskevat toimenpidesuunnitelmat.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue lähetti 12.12.2023 selvityksen Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen toimintavalmiudesta. Selvityksessä esiteltiin Hämeenlinnan ja Riihimäen alueella olevat toimintavalmiudessa havaitut puutteet sekä Assi-sairaalan rakentumiseen, hyvinvointialueen palveluverkkouudistukseen sekä HALI-liikennevalojen ohjausjärjestelmään liittyvät toimintavalmiutta korjaavat suunnitelmat. Aluehallintovirasto päätti selvityksen käsiteltyään käynnistää valvonta-asian, jossa selvitetään lisää ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa havaittuja puutteita ja määrätään ne tarvittaessa korjattavaksi.

Aluehallintovirasto tarkasteli vuoden 2024 alussa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan toteutumista Kanta-Hämeen alueella. Tarkastelussa olivat mukana vuodet 2020–2023. Tarkastelussa kävi ilmi, että alueella on vuoden 2024 alusta lähtien neljä (4) ongelmaruutua, koska yksi ongelmaruutu oli pudonnut vuoden 2024 alussa alempaan riskiluokkaan. Tässäkin tarkastelussa kävi ilmi, että alueelle on kehittymässä mahdollisesti yksittäisiä uusia ongelmaruutuja.

Aluehallintovirasto kutsui Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sekä pelastustoimen palveluiden tuottamisesta vastaavan Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen neuvottelutilaisuuteen 7.3.2024. Tilaisuudessa käytiin läpi tiedossa olevat ongelmaruudut sekä sellaiset riskiruudut, jotka ovat mahdollisesti kehittymässä ongelmaruuduiksi. Tilaisuudessa kaikki läsnäolijat totesivat puutteiden olemassaolon, eikä niistä ollut eriäviä näkemyksiä. Aluehallintovirasto kertoi tilaisuudessa, että ongelmaruudut tulkitaan pelastustoimen palvelutasossa oleviksi huomattaviksi puutteiksi ja ne määrätään korjattavaksi vuoden 2024 ensimmäisellä vuosipuoliskolla asetettavalla korjausmääräyksellä. Korjausmääräyksen tavoiteaikataulussa kerrottiin huomioon otettavaksi Kanta-Hämeen pelastustoimen tekemä selvitys toimintavalmiuden korjaustoimenpiteistä.

Aluehallintovirasto lähetti Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimelle valmistellusta korjausmääräyksestä kuulemisasiakirjan 19.4.2024. Aluehallintovirasto otti vastaan vastauksen kuulemispyyntöön 28.5.2024. Vastauksessa ei kiistetty huomattavien puutteiden olemassaoloa tai niiden korjaamiseksi asetettuja velvoitteita. Vastauksessa tuotiin kuitenkin esiin, että korjaustoimenpiteiden aikataulua tulisi kohtuullistaa.

Pelastustoiminnan toimintavalmius

Sisäministeriö on antanut pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM julkaisu 21/2012). Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen tavoitteena on auttaa suunnittelemaan hyvinvointialueen pelastustoiminnan palvelutaso, joka vahvistetaan palvelutasopäätöksessä. Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi määritellään riskien arvioinnin perusteella normaaliolojen toimintavalmius.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruutukohtainen tavoitetaso on asetettu seuraavasti:

I-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.

II-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.

III-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.

IV-riskiluokassa ei ole ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajalle asetettu tavoiteaikaa.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan vähimmäistavoitteena on, että A- ja B-kiireellisyysluokan³ pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä⁴.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan aluehallintovirasto valvoo ensimmäisen yksikön saapumisaikaa onnettomuuspaikalle ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumista.

---

³ A- ja B-kiireellisyysluokan onnettomuuksissa pelastustoimelle on mahdollisesti välitön ihmisen, ympäristön tai suurien omaisuusarvojen pelastamiseen liittyvä tehtävä.

⁴ Saavuttamisaikaa mitataan kaikista A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävistä, joissa ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on pyrkinyt saavuttamaan onnettomuuskohteen mahdollisimman nopeasti hälytysajona. Mikäli tehtävä on muuttunut hälytyksen jälkeen C- tai D-kiireellisyysluokkaan ennen ensimmäisen yksikön paikalle saapumista, aikaa ei mitata.

Sovelletut oikeusohjeet

Voimassa olevan pelastuslain 379/2011 (myöhemmin pelastuslaki) 2 a §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään pelastustoimen viranomaisten kiireellisistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia (pelastustoiminta).

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 4 §:n mukaisesti hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Pelastuslain 27 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti hyvinvointialueen pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 3 §:n 1 momentissa edellytetään, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Edelleen 2 momentissa säädetään, että palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 17 §:n 2 momentin mukaisesti aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että hyvinvointialue vastaa järjestämisvastuulleen kuuluvien palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Aluehallintovirastoa koskevan lain (896/2009) 2 §:n mukaisesti aluehallintovirastot edistävät alueellista yhdenvertaisuutta valvomalla lain noudattamista alueillaan.

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n 1 momentissa aluehallintoviraston tehtäväksi säädetään valvoa, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Edelleen 2 ja 3 momentissa säädetään, että mikäli palvelutasossa on aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavia puutteita tai epäkohtia, voi aluehallintovirasto määrätä ne korjattavaksi.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa (SM julkaisu 21/2012) on määritelty tavoitteet ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajalle kiireellisissä tehtävissä. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on antamassaan päätöksessä 11.6.2020 (Päätösnumero 20/0563/1) ja sen johtopäätösosiossa todennut, että vaikka sisäministeriön antamat ohjeet

eivät ole sitovia, aluehallintovirasto on voinut käyttää ohjetta apuna arvioidessaan pelastuslain mukaisten edellytysten täyttymistä.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Aluehallintovirasto edellyttää pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n 2 momentin nojalla, että Kanta-Hämeen hyvinvointialue korjaa pelastustoiminnan palvelutasossaan olevat huomattavat puutteet ja saattaa sen pelastustoimen järjestämislain 3 §:n mukaisesti riittävälle tasolle. Huomattavat puutteet pelastustoiminnan palvelutasossa tulee korjata seuraavasti:

- 1. Ensimmäinen yksikkö saavuttaa 2026 kesäkuun loppuun mennessä A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen Hämeenlinnan Myllymäessä (ID: 111022) ja Voutilassa (ID: 110325) sijaitsevilla riskiruuduilla lain edellyttämällä tavalla riskien ja uhkien mukaisesti.**
- 2. Vuosien 2024–2026 aikana ensimmäisen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen siten, että 2026 jälkeen alueella on enintään kaksi (2) kappaletta sellaisia ongelmaruutuja, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmius ei täyty lain edellyttämällä tavalla.**

Ongelmaruutu on sellainen riskiruutu, jossa ensimmäisen yksikön toimintavalmius ei ole täyttynyt lain edellyttämällä tavalla riskien ja uhkien mukaisesti minään edellisen neljän (4) kalenterivuoden aikana ja jossa on jokaisena tarkasteluvuonna yhteensä vähintään neljä (4) A- tai B-kiireellistä tehtävää.
- 3. Vuosien 2026–2028 aikana ensimmäisen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen siten, että vuoden 2028 jälkeen alueella ei ole yhtään ongelmaruutua.**
- 4. Kanta-Hämeen hyvinvointialue vastaa itse toteutettavien korjaustoimenpiteiden valinnasta ja toteuttamisjärjestyksestä.**

Aluehallintovirasto katsoo, että sen tekemien selvitysten sekä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen antamien selvitysten perusteella Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen pelastustoiminnan palvelutasossa on pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n 2 momentin mukaisia huomattavia puutteita.

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen täytyminen asetettujen riskiruutukohtaisten vähimmäistavoitteiden mukaisesti ei ole riittävä A- ja B-kiireellisissä tehtävissä. Kanta-Hämeen pelastustoimen palvelutaso ei siten pelastustoiminnan osalta vastaa alueen paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 3 §:n edellyttämällä tavalla. Pelastustoiminta ei ole toteutunut siten, että tehtävät olisi hoidettu riittävän tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet olisi suoritettu viivytyksettä.

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan ottanut huomioon ensimmäisen yksikön toimintavalmiudesta ja sen korjaustoimenpiteistä saadun selvityksen, muut hyvinvointialueen toimittamat lisätiedot asiaan liittyen sekä kuulemiskirjeeseen saadussa vastauksessa esiin tuodut asiat. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tulee täydentää korjaustoimenpidesuunnitelmaansa ja huolehtia siitä, että vaatimukset toteutuvat myös siinä tapauksessa, että joku suunniteltu toimenpide ei toteudu suunnitellussa aikataulussa tai toimenpiteillä ei ole suunniteltua vaikutusta.

Velvoitteiden toteutumisen tarkastelu

Aluehallintovirasto tarkastelee edellä lueteltujen korjausvelvoitteiden toteutumista. Tarkastelun tietopohjaksi aluehallintovirasto tekee Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle tietopyynnön tehdyistä korjaustoimenpiteistä ja niiden arvioiduista vaikutuksista velvoitevuoden viimeisellä vuosineljänneksellä. Lopullinen velvoitteen toteutumisen arviointi tehdään korjausvelvoitetta seuraavan vuoden jälkeen, jolloin käytössä on pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatilasto yhden kalenterivuoden ajalta ja velvoitteen toteutuminen voidaan näin luotettavasti arvioida. Ensimmäisen vuotta 2026 koskevan velvoitteen toteutumista seurataan tämän lisäksi vuosien 2026–2029 aikana vuosittaisilla valvontakäynneillä.

Pelastustoiminnan toimintavalmiutta seurataan lisäksi vuosittain aluehallintoviraston seuranta- ja arviointiasetuksen (1213/2022, 8 § ja 10 §) mukaisten asiantuntija-arviointien yhteydessä.

Viitteet

Pelastustoimen palvelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 2022, aluehallintoviraston asiantuntija-arvio 2023 (aluehallintoviraston julkaisuja 218/2023)

Etelä-Suomen aluehallintoviraston Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimeen tekemän valvontakäynnin muistio (12.10.2023)

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen selvitys Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen toimintavalmiudesta ja toimintavalmiuden parantamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä (12.12.2023)

Muistio Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ja sen pelastustoimen johdon sekä aluehallintoviraston välillä pidetystä pelastustoiminnan toimintavalmiutta ja sen valvontaa koskevasta neuvottelutilaisuudesta (7.3.2024, ESAVI/48240/2023)

Etelä-Suomen aluehallintoviraston Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle osoittama kuulemiskirje korjausmääräystä koskevasta päätöksestä (19.4.2024, ESAVI/48240/2023)

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vastaus Etelä-Suomen aluehallintoviraston kuulemiskirjeeseen (28.05.2024, ESAVI/48240/2023)

Muutoksen haku

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen liitteenä (Liite 2) olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Tämä päätös pannaan täytäntöön mahdollisesta tuomioistuimeen tehtävästä valituksesta huolimatta yleisen turvallisuuden varmistamiseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n 3 momentti).

Lisätietoja

Maksutta

Allekirjoitukset

Johtaja vs.

Esa-Pentti Lukkarinen

Pelastusylitarkastaja

Sampsa Lintunen

Liitteet

Liite 1. Ongelmaruudut vuoden 2024 alussa

Liite 2. Valitusosoitus

Jakelu

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitus

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta

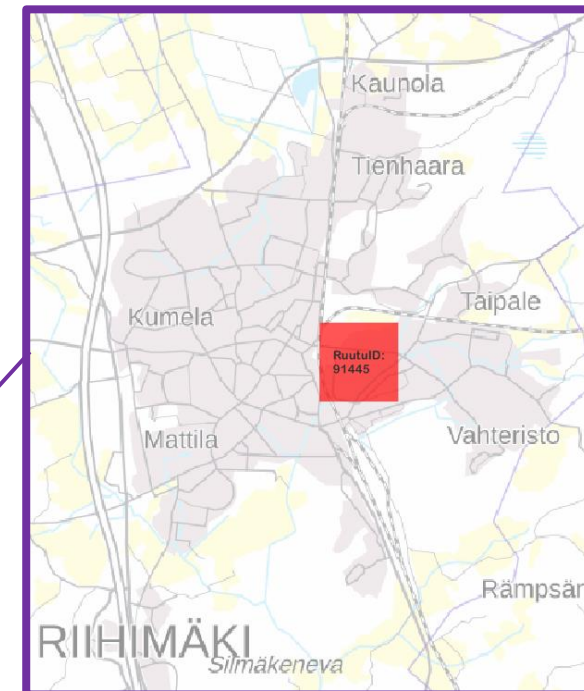
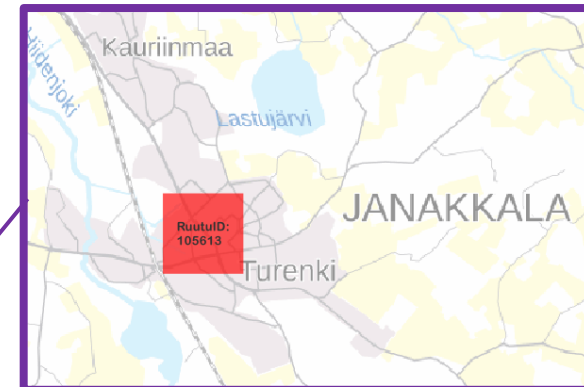
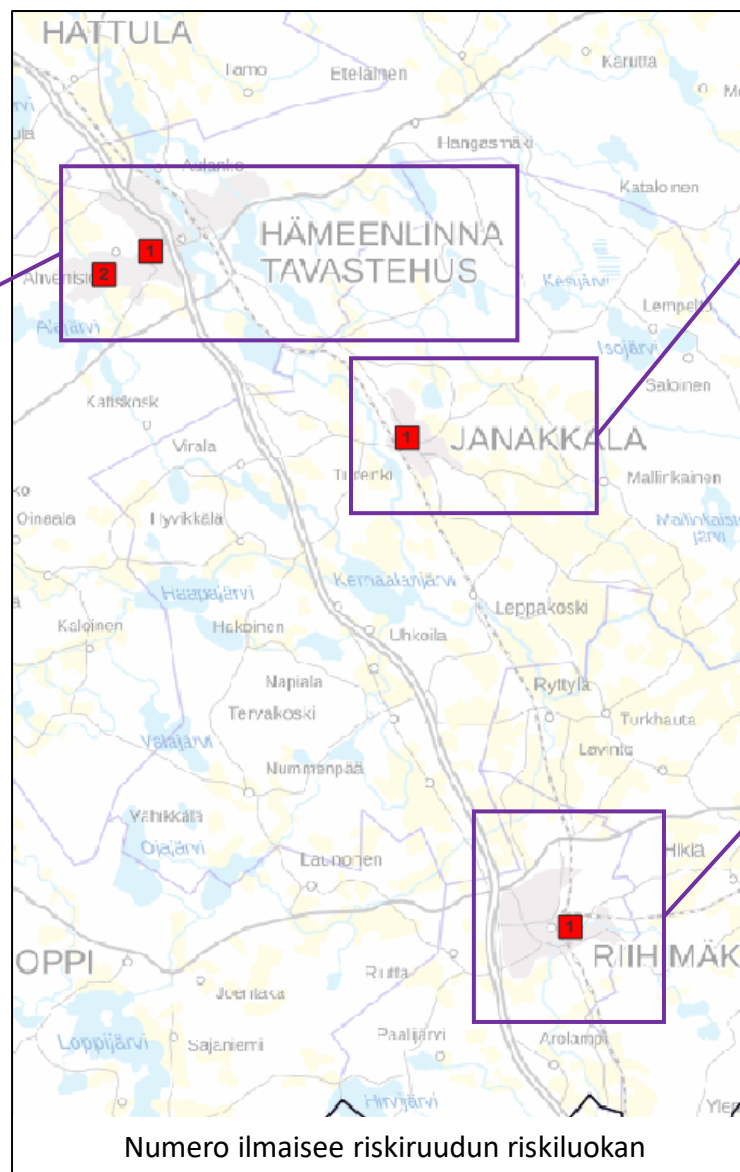
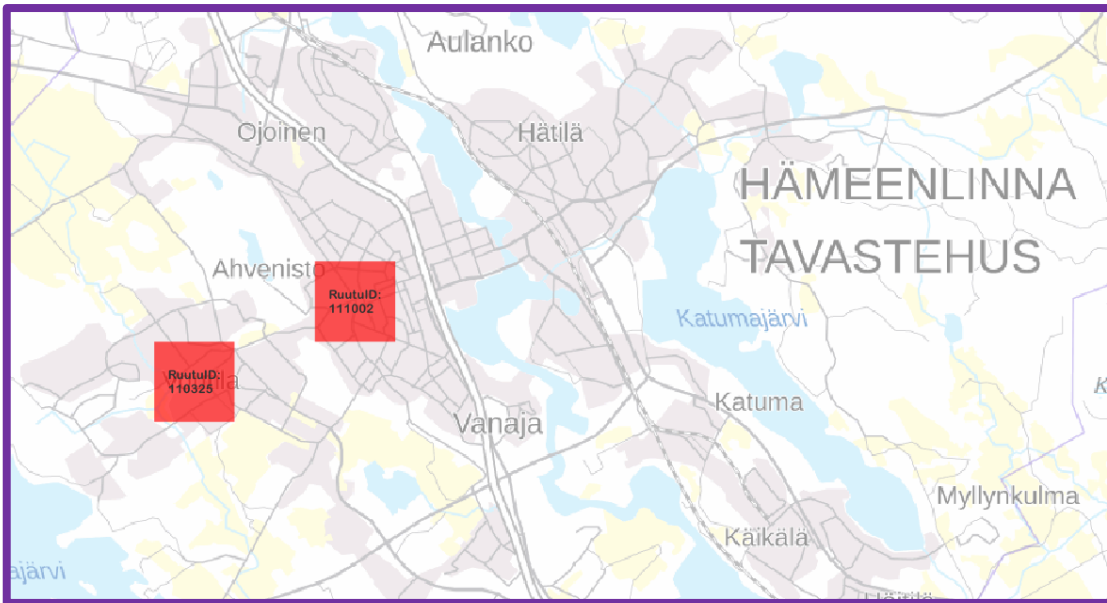
Tiedoksi

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastuslaitos

Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Olli Naukkarinen, johtaja

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa olevat ongelmaruudut vuoden 2024 alussa

Ongelmaruutu:
1 x 1 km kokoinen alue, jossa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt lain edellyttämällä tavalla riskien ja uhkien mukaisesti minään vuosista 2020-2023 (lain mukaisuuden tulkinnassa on käytetty apuna pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa määritellyjä vaatimuksia). Ongelmaruuduissa on ollut vähintään neljä (4) A- tai B-kiireellisyysluokan pelastustehtävää jokaisena tarkasteluvuonna.

RautuID:
1 x 1 km riskiruudun tunnistus

Numero ilmaisee riskiruudun riskiluokan

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää (Pelastuslaki (379/2011) 104 § (928/2015)).

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1122/2021) säädetään. Maksun suuruus on 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455>

Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

- Tee valitus **viimeistään 30 päivän kuluessa** siitä, kun aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
- Jos päätös on lähetetty kirjeenä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on lähettänyt kirjeen. Selvitä kirjallisesti, jos näin ei ole jostakin syystä tapahtunut.
- Jos päätös on lähetetty sähköisenä viestinä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena (3.) päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Jos päätös on saatu tiedoksi jollakin muulla tavalla, tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksiantotodistus, saantitodistus tai haastetiedoksiannosta annettu todistus.
- Sijaistiedoksiannossa katsotaan, että päätös on saatu tiedoksi kolmantena (3.) päivänä siitä, kun sijaistiedoksiantoa koskeva tiedoksiantotodistus on annettu.
- Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon jo kirjeen saapumispäivänä.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä) valitusosoituksineen
- todistus siitä, minä päivänä aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
  - asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittää luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011)
  - asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Hämeenlinnan oikeustalo, Arvi Kariston katu 5, Hämeenlinna (käyntiosoite)
Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna (postiosoite)

sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

puhelinvaihte: 0295 642 200

asiakaspalvelu: 0295 642 210 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 0295 642 269

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>